הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תעא

תעא בְּעֶרֶב פֶּסַח אַחַר שָׁעָה עֲשִׂירִית אָסוּר לֶאֱכֹל פַּת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א א אָסוּר (א) לֶאֱכֹל פַּת (ב) מִשָּׁעָה (ג) עֲשִׂירִית וְלִמַּעְלָה, כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל מַצָּה לְתֵאָבוֹן, ב אֲבָל אוֹכֵל (ג) מָעֵט פֵּרוֹת (ד) אוֹ (ה) יְרָקוֹת, ג אֲבָל לֹא יְמַלֵּא כְּרֵסוֹ מֵהֶם. (וְאִם הוּא (ה) אִסְטְנִיס שֶׁאֲפִלּוּ אוֹכֵל מְעַט מַזִּיק בַּאֲכִילָתוֹ, הַכֹּל אָסוּר) (רבינו ירוחם (נמ״ב ה׳ סוף מ״ט)). [*] * ד וְיַיִן מְעַט לֹא יִשְׁתֶּה, (ו) מִשּׁוּם דְּמִסְעַד סָעִיד, אֲבָל אִם רָצָה לִשְׁתּוֹת (ז) יַיִן (ג) הַרְבֵּה, שׁוֹתֶה, מִפְּנֵי שֶׁכְּשֶׁהוּא שׁוֹתֶה הַרְבֵּה (ח) גּוֹרֵר תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל: **ב** (ט) ה וְקֹדֶם שָׁעָה עֲשִׂירִית מֻתָּר לֶאֱכֹל (י) מַצָּה (ד) עֲשִׂירָה. הַגָּה: אֲבָל מַצָּה שְׁיוֹצְאִין בָּהּ בַּלַּיְלָה, (יא) אֲסוּרִים לֶאֱכֹל (יב) כָּל (ה) יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר (ר״ן פרק אלו עוברין (טז. ד״ה גמ׳ ירושלמי) בשם (הרמב״ם) [הַרַמְבַּ״ן] (מלחמות טו: ד״ה ומ) והמגיד פרק ו׳ (ה״ג)).

א משנה פְּסָחִים צ״ט (ע״ב). ב הָרַא״שׁ שָׁם (פ״י סי׳ יט). ג הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ו׳ (ה״ב), וּמִדִּבְרֵי הָרִי״ף (כג. ע״ב מ״ש). ד מַהָא דְּרַבָּא בְּרָכוֹת ל״ה (ע״ב), וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (ד״ה טובא). ה הָרַא״שׁ בְּרֵישׁ פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (פ״י סי׳ א).

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

א * וְיַיִן מְעַט וְכוּ׳. בְּשׁוּר כָּתַב דְּבִין מְעַט בֵּין הַרְבֵּה מֻתָּר, אֶלָּא שֶׁהַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁלֹּא כִדְבָרָיו אֶלָּא כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת (שם ד״ה טובא) וְהַמְּרַדְּכִי (שם פ״ו סי׳ ק״כ), וְכֵן דַּעַת הָרוֹקֵחַ (סי׳ רפב). וְעַיֵּן בְּבֵית מֵאִיר שֶׁכָּתַב דְּמִדְּסָתְמִי הָרִי״ף (כג.) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו הי״ב) וְהָרֹא״שׁ (פ״י סי׳ יט) מַשְׁמַע דְּסָבְרִי לְהוּ כְּדַעַת הַטּוּר, וְכֵן מְצָאתִי לַמַּהֲרַ״ם חֲלָאוָה (צט: ד״ה לא יאכל) שֶׁכָּתַב, וּשְׁתִיָּה שְׁרֵי, וַאֲפִלּוּ טוּבָא נַמִּי דְּכָל שֶׁכֵּן דְּגָרֵיר לְבַיּהּ וְאָכִיל מַצָּה לְתֵאָבוֹן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן מַשְׁמַע מִפְּתִימַת הָרַשְׁבַּ״ץ בְּסִפְרוֹ יָבִין שְׁמוּעָה (מאמר חמץ ריש דיני החלק הג׳) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וּשְׁתִיַּת הַיַּיִן מוּתָּרָת אֲכִילָה, וְכִדְאָמְרִינַן רָבָא הֲוֵי שָׁתֵי חַמְרָא דְּגָרֵיר לְבָּא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אִיבְּרָא דִּכְפִרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל בִּפְסָחִים (קו: ד״ה רבי) מוּכָח שֶׁדַּעְתּוֹ לְאֶסֹּר בְּמֵעַט, שֶׁהֲרֵי כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, רָבָא הֲוֵי שָׁתֵי חַמְרָא טוּבָא וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם, וּמוּכָח דְּכֵנִן בָּזֶה לְסַגִּיא דִּבְרָכוֹת הַנַּ״ל, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וּבְהִלְכוֹת רִי״ץ גַּאוּת אַחַר שֶׁהֵבִיא הָא דְּרַב שֵׁשֶׁת שֶׁהִתְעַנָּה וְהֵהִיא דְּאָכִיל יַרְקָא וְהָא דְּרָבָא דְּהֲוֵי שָׁתֵי חַמְרָא, מְסַיֵּם עֲלָהּ, הִלְכָךְ לִנְקוֹט כָּל חַד וְחַד כְּדַעְתֵּיהּ בֵּין בִּשְׁתִיָּה בֵּין בְּתַעֲנִית בֵּין בִּשְׁאָר דְּבָרִים. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְכֵן מִסְתַּבְּרָא שֶׁתְּלוּי הַכֹּל לְפִי טֶבַע אוֹתוֹ הָאָדָם לְפִי מַה שֶּׁהוּא מַרְגִּישׁ בְּנַפְשׁוֹ דְּבָר שֶׁגּוֹרֵר לִבּוֹ לְתַאֲוַת הַמַּאֲכָל אוֹ לְהַפְּךָ:

ב (ח) גּוֹרֵר וְכוּ׳. וּמִכָּל מָקוֹם (ס) לֹא יִשְׁתֶּה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּהֵא שָׁבֵעַ, כִּי דַּאֲדַעְתֵּי דְּכוֹסוֹת שֶׁל רְבִיעִית אוֹ רֶבַע, (ז) יֵשׁ לַחֹשֶׁב לְהֶרְבֵּה וְשָׁרֵי: וְכוּ׳. וּשְׁתֵּי כוֹסוֹת שֶׁל רְבִיעִית בְּתוֹךְ שָׁעָה עֲשִׂירִית, לֹא יַתְחִיל לֶאֱכֹל אֲפִלּוּ קֹדֶם תְּשִׁיעִית: (ט) וְקֹדֶם שָׁעָה עֲשִׂירִית. הַיְנוּ שֶׁגְּלוּשָׁה בְּמֵי פֵּרוֹת. וּלְהָכִי מֻתָּר לֶאֱכֹל, כֵּיוָן שֶׁאֵין יוֹצְאִין בָּהּ מִשּׁוּם מַצָּה (יג) כֹּל שֶׁטַּעַם מֵי פֵּרוֹת נִרְגָּשׁ בָּהּ, וְאִם כֵּן לְעִנְיַן עֶרֶב פֶּסַח מֻתָּר בַּאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ גַּם כֵּן מַצָּה עֲשִׂירָה. וְעַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף ד׳ בַּהַגָּ״ה דְּבִמְדִינוֹת אֵלּוּ אֵין נוֹהֲגִין לָלוּשׁ בְּמֵי פֵּרוֹת: (יא) אֲסוּרִים לֶאֱכֹל. מִדְּרַבָּנָן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל לַאֲכִילָתָהּ בָּעֶרֶב (רַמְבַּ״ם (פ״ו הי״ב)): (יב) כָּל יוֹם י״ד. הַיְנוּ (יג) מֵעֲמוּד הַשַּׁחַר. ג וְיֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מַצָּה מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּמַצָּה נְפוּחָה אוֹ כְּפוּלָה, אַף שֶׁמַּחְמִירִין בָּהּ לְחָשְׁבָהּ כְּחָמֵץ כְּמְבֹאָר בְּסִימָן תס״א (ס״ה), מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לֶאֱכָלָהּ מֵעֲמוּד הַשַּׁחַר וְאֵילָךְ, דִּבְכָלָל מַצָּה הִיא מֵעִקַּר הַדִּין:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בשו״ע] וְיַיִן מְעַט כו׳. עַיֵּן טוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש יין) וְט״ז (סק״ב), וְעַיֵּן בְּסֵפֶר

בְּאוּר הַהֲלָכָה

א (א) לֶאֱכֹל פַּת. הַיְנוּ אֲפִלּוּ מַצָּה עֲשִׂירָה, וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף ב׳: **ב** (ב) מִשָּׁעָה עֲשִׂירִית וְכוּ׳. הַיְנוּ מִתְּחִלַּת שָׁעָה רְבִיעִית (ג) אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם. (ג) וַאֲפִלּוּ אִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל פּוֹסֵק, כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בְּאִסּוּר: **ג** (ג) מְעַט פֵּרוֹת. וְהוּא הַדִּין (ג) בָּשָׂר וְדָגִים וּבֵיצִים וּכְהַאי גַּוְנָא, א] אֲבָל מֵחֲמֶשֶׁת הַמִּינִים שֶׁמְּבָשָׁל בְּמֵי פֵּרוֹת (ד) אָסוּר, דְּסָעִיד: (ד) אוֹ יְרָקוֹת. בֵּין חַי (ה) בֵּין מְבֻשָּׁל: (ה) אִסְטְנִיס שֶׁאֲפִלּוּ אוֹכֵל מְעַט וְכוּ׳. וּכְמוֹ לְעֵיל בְּסִימָן ת״ע סָעִיף ג׳. אֶלָּא שֶׁאִסְטְנִיס דְּהָתָם הוּא אֲפִלּוּ אִם יֹאכַל בְּבֹקֶר לֹא יוּכַל לֶאֱכֹל בְּלַיְלָה לְתֵאָבוֹן, (ו) וְכָאן מַיְרֵי בְּאִסְטְנִיס שֶׁאִם אוֹכֵל מִשָּׁעָה עֲשִׂירִית וְאֵילָךְ שׁוּב לֹא יוּכַל לֶאֱכֹל בַּלַּיְלָה לְתֵאָבוֹן: (ו) מִשּׁוּם דְּמִסְעַד סָעִיד. וּמִסְתַּבְּרָא דִּבְפָחוֹת מִכּוֹס אוֹ עַל כָּל פָּנִים מֵרֹב כּוֹס, לֹא סָעִיד וְשָׁרֵי: (ז) יַיִן הַרְבֵּה וְכוּ׳. וּשְׁתֵּי כוֹסוֹת שֶׁל רְבִיעִית (ז) יֵשׁ לַחֹשֶׁב לְהַרְבֵּה וְשָׁרֵי: וַדַּאי יִקַּלְקֵל תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל, (ט) וְגַם יוּכַל לְהִשְׁתַּכֵּר וְיִתְבַּטֵּל מִצְוַת הַלַּיְלָה: (ח) גּוֹרֵר וְכוּ׳. וְאִם יוֹדֵעַ שֶׁיִּמְשֹׁךְ סְעֻדָּתוֹ בְּתוֹךְ שָׁעָה עֲשִׂירִית, לֹא יַתְחִיל לֶאֱכֹל אֲפִלּוּ קֹדֶם תְּשִׁיעִית: (י) מַצָּה עֲשִׂירָה. הַיְנוּ שֶׁגְּלוּשָׁה בְּמֵי פֵּרוֹת. וּלְהָכִי מֻתָּר לֶאֱכֹל, כֵּיוָן שֶׁאֵין יוֹצְאִין בָּהּ בְּלַיְלָה, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן תס״ב (ס״א). וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח). דַּאֲפִלּוּ לָשׁ בְּמֵימֵי וְעֲרֵב בָּהּ קְצָת מֵי פֵּרוֹת, נַמִּי (יא) אֵין יוֹצְאִין בָּהּ מִשּׁוּם מַצָּה (יב) כָּל שֶׁטַּעַם מֵי פֵּרוֹת נִרְגָּשׁ בָּהּ, וְאִם כֵּן לְעִנְיַן עֶרֶב פֶּסַח מֻתָּר בַּאֲכִילָה, דְּהַיְנוּ גַּם כֵּן מַצָּה עֲשִׂירָה. וְעַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף ד׳ בַּהַגָּ״ה דְּבִמְדִינוֹת אֵלּוּ אֵין נוֹהֲגִין לָלוּשׁ בְּמֵי פֵּרוֹת: (יא) אֲסוּרִים לֶאֱכֹל. מִדְּרַבָּנָן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל לַאֲכִילָתָהּ בָּעֶרֶב (רַמְבַּ״ם (פ״ו הי״ב)): (יב) כָּל יוֹם י״ד. הַיְנוּ (יג) מֵעֲמוּד הַשַּׁחַר. ב] וְיֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מַצָּה מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּמַצָּה נְפוּחָה אוֹ כְּפוּלָה, אַף שֶׁמַּחְמִירִין בָּהּ לְחָשְׁבָהּ כְּחָמֵץ כְּמְבֹאָר בְּסִימָן תס״א (ס״ה), מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לֶאֱכָלָהּ מֵעֲמוּד הַשַּׁחַר וְאֵילָךְ, דִּבְכָלָל מַצָּה הִיא מֵעִקַּר הַדִּין:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (יא) דַּאֲפִלּוּ אִם לֹא יֹאכַל אַחַר כָּךְ לְתֵאָבוֹן, מִצְוָה קָעֲבִיד אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מִן הַמֻּבְחָר:

א (ג) וְדַעַת הָרַ״ן (כג. ד״ה ואיבעיא) שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר מֵחֲצוֹת הַיּוֹם וְאֵילָךְ וְהָעְתִּיקוֹ הָרַמְ״א לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת סֻכָּה (סי׳ תרלט ס״ג), דְּחוּזְהוּ הַפְּרִי חָדָשׁ (כאן) וְהַגְּרַ״א לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת סֻכָּה (שם): (ג) פְּרִי מִגְדִּים (א״א סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ד) כְּדַעַת הָרִי״ף (כג.) (וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּרִי״ף מַעֲבִיר פִּתּוֹ וְכוּ׳, עַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג)) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו הי״ב) וְרַשַׁ״י (קו: ד״ה אבל) וְרַשְׁבַּ״ם (קו: ד״ה תרגימא), וְכֵן הָעִתִּיק הָעִטּוּר (ח״ב דף קל:) וּמַהֲרַ״ם חֲלָאוָה (צט: ד״ה לא יאכל) וְהָרַשְׁבַּ״ץ בְּסִפְרוֹ יָבִין שְׁמוּעָה (מאמר חמץ ריש דיני החלק הג׳) דְּמִינֵי תַּרְגִּימָא הוּא פֵּרוֹת, וְלֹא הִזְכִּירוּ שׁוּם אֶחָד מֵהֶם חֲמֶשֶׁת מִינִים. וְדִבְרֵי חק יַעֲקֹב (סק״ב) שֶׁכָּתַב דְּרֹב פּוֹסְקִים מַסְכִּימִים לְהָרֹא״שׁ (פ״י סי׳ יט), צָרִיךְ עִיּוּן: (ה) חק יַעֲקֹב (סק״ג) וּפְרִי מִגְדִּים (א״א סק״ג), דְּלֹא כַּמָּגֵן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: אבל מותר לאכול מעט פירות וכו׳ או מעט תבשיל העשוי מחמשת המינים שנתבשלו במי פירות להנוהגין היתר במי פירות וכו׳ שלא אסרו אלא פת בלבד שסועדת את הלב. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) לא הביא מנהג זה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תּעא תּעב

(ו) וְקָטָן (יג) שָׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁמְּסַפְּרִין בַּלַּיְלָה מִיצִיאַת מִצְרַיִם, (יד) מֻתָּר לְהַאֲכִילוֹ (תרומת הדשן סימן ז׳) [קכ״ה]). וְיֵשׁ נוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לְאֲכֹל חֲזֶרֶת בְּעֶרֶב פֶּסַח כְּדֵי לֶאֱכֹל (טו) מָרוֹר (ו) לְתַאֲבוֹן ((רמ״ו יוסף) תולדות אדם וחוה נתיב ה׳ חלק ג׳) [ד׳]), וְכֵן בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח כְּדֵי לֶאֱכֹל בְּלֵיל שֵׁנִי לְתַאֲבוֹן. (טז) וְכֵן נוֹהֲגִין קְצָת [*] לְמַעֵט בַּאֲכִילַת מַצָּה בְּיוֹם רִאשׁוֹן מֵהַאי טַעֲמָא (כל בו (סי׳ מט)). וְיֵשׁ מַחְמִירִין עוֹד שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל פֵּרוֹת כְּדֵי לֶאֱכֹל הַחֲרֹסֶת לְתַאֲבוֹן, וְאֵין לְחוֹשׁ לַמִּנְהָג הַהוּא. וְיֵשׁ מַחְמִירִין שֶׁלֹּא לְפָרֵר אוֹ לִשְׁבֹּר הַמַּצּוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח שֶׁלֹּא לָבוֹא לֶאֱכֹל מֵהֶם (מהר״י וויל (סי׳ קנג)), (יז) וְאֵין לָחוֹשׁ גַּם לָזֶה. מַצָּה שֶׁנֶּאֶפְָּה כְּתִקָּנָהּ וְאַחַר כָּךְ נִתְפָּרְרָה (מ) (יח) וְנִלּוֹשָׁה (יט) בְּיַיִן וְשֶׁמֶן, (כ) אֵינָהּ נִקְרֵאת מַצָּה עֲשִׂירָה, וַאֲסוּרָה לְאָכְלָהּ בְּעֶרֶב פֶּסַח (מהר״י (ויל) [ברונא]): **ג** (כא) [1]**אִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל קֹדֶם שָׁעָה עֲשִׂירִית וּמָשְׁכָה סְעוּדָתוֹ עַד הַלַּיְלָה, דֵּינוֹ כְּמוֹ בְּשַׁבָּתוֹת וְשְׁאָר יָמִים טוֹבִים שֶׁמִּתְבָּאֵר סִימָן רע״א סָעִיף ו׳.** (וּמִצָּוָה (ט) (כב) לִרְחֹץ וּלְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, וּלְלִבּשׁ בְּגָדִים נָאִים כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר״ס (ס״ח) וְרס״ב (סעיפים ב-ג)):

א בְּרֵישָׁא פְּסָחִים ק״ט (ע״א) וּבְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה תוספין). ב בְּרֵישָׁא שָׁם.

תּעב דִּינֵי הַסְּבָּה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת. וּבוֹ ט״ז סְעִיפִים:

א [א]**יְהֶיהָ שֻׁלְחָנוֹ עָרוּךְ מִבְּעוֹד יוֹם** (א) **כְּדֵי לֶאֱכֹל מִיָּד** (ב) **כְּשֶׁמַּחְשִׁיךְ.** [ב]**וְאַף אִם הוּא** (ב) **בְּבֵית**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

רַב מִשְׁלָם דַּף ד׳ עַמּוּד ד׳ (סי׳ ג) מֵהַגָּאוֹן חָכָם צְבִי זַ״ל לְשַׁבָּ הַשּׁוּר, דְּכֵיוָן דְּסוֹפוֹ לִשְׁתּוֹת תְּרֵי רַבֵּי כְּסֵי קַדָּמָאֵי הָוֵי לֵיהּ טוּבָא, עַיֵּן שָׁם: **ב** [בהג״ה] **לְמַעֵט בַּאֲכִילַת מַצָּה בְּיוֹם רִאשׁוֹן כוּ׳.** וְכָתַב בְּאִגְּרוֹת הָרַמְ״ז (אגרת יג) לְעִנְיַן סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּפֶסַח שֶׁחָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת, שֶׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה עֲדִיף, דִּלְדִידָן הָוֵי בְּעֶרֶב פֶּסַח מִשּׁוּם סְפֵיקָא דְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלִיּוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם יֹאכַל אֵיזֶה פְּרִי מֵעֵט כְּדֵי שֶׁעוּר לִבְרָכָה, וְלֹא הָרְבָּה מִשּׁוּם מִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה לְתַאֲבוֹן בְּלֵיל יוֹם טוֹב הַשֵּׁנִי, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה מִי שֶׁאֵינוֹ מְכַשֵּׁל בְּשׁוּם

בַּאֵר הַיטֵב

שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו) דְּמַצָּה כְּפוּלָה וּנְפוּחָה, אֵין לְאָכְלוֹ בְּעֶרֶב פֶּסַח כָּל הַיּוֹם, דְּשָׁמָּא מַצָּה הִיא, עַיֵּן סוֹף סִימָן תס״א: (ו) **וְקָטָן.** וְהוּא הַדִּין קְטַנָּה. מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ו): (ז) **לְתַאֲבוֹן.** וְאֵין לְמִנְהָג זֶה טַעַם. עַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (סק״ב): (מ) **וְנִלּוֹשָׁה.** אֲבָל מִפּוֹרֶרֶת וְנִתְבַּשֶּׁלֶת, מֻתָּר לֶאֱכֹל, וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת דְּהָוֵי מַעֲשֶׂה קְדֵרָה וְנִמּוֹחַ. מָהֲרִי״ל (הל׳ שבת הגדול). עַיֵּן מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ח) וּבְחַק יַעֲקֹב (סק״י): **ג** (ט) **לִרְחֹץ.** אַחַר חֲצוֹת לְךָ לְבֵית הַמֶּרְחָץ וְיִטְבֹּל, וְאַחַר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה יַעֲסֹק בְּדִינֵי קִרְבַּן פֶּסַח. וּבְשֻׁלְחָ״ה (מס׳ פסחים פ׳ נר מצוה אות כז) הָעְתִּיק מִסֵּדֶר הַיּוֹם (הנהגת ערב פסח) מַה שֶּׁיִּלְמֹד כָּל אָדָם. עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה״ט):

א (ג) **כְּשֶׁמַּחְשִׁיךְ.** עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה״ט):

ערב פסח) מַה שֶּׁיִּלְמֹד כָּל אָדָם. כָּתַב רַשׁ״ל (בהגהות לטור יו״ד סי׳ שעח), אֵין מִכְּרִין הָאֲבָל בְּעֶרֶב פֶּסַח:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יג) **שָׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ.** אֲבָל אִם יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְהָבִין, אֵין לְהַאֲכִילוֹ מַצָּה, דְּדַרְשִׁינַן (מכילתא דר׳ ישמעאל בא מס׳ דפיסחא פר׳ יז ד״ה והגדת לבנך) 'וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ וְכוּ׳ בַּעֲבוּר זֶה׳; לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁמַּצָּה וּמָרוֹר מֻנָּחִים לְפָנֶיךָ, (יד) וְאִם מִלֵּא הַבֵּן כֹּבֶד כָּרְסוֹ בְּמַצָּה לֹא שָׁיְךְ לוֹמַר בַּעֲבוּר זֶה, שֶׁאֵינוֹ חִדּוּשׁ לָקָטָן. וְאֵין חִלּוּק (טו) בֵּין קָטָן לְקָטַנָּה: **(יד) מֻתָּר לְהַאֲכִילוֹ.** כָּל הַיּוֹם: **(טו) מָרוֹר לְתַאֲבוֹן.** וְאֵין לְמִנְהָג זֶה טַעַם [אַחֲרוֹנִים]: **(טז) וְכֵן נוֹהֲגִין וְכוּ׳ בְּיוֹם רִאשׁוֹן.** וּמִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, מִן הַדִּין צָרִיךְ לְזָהֵר בְּכָל יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֶרֶב יוֹם טוֹב שֵׁנִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן תקכ״ט סָעִיף קָטָן א׳: **(יז) וְאֵין לָחוֹשׁ גַּם לָזֶה.** כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ רָגִיל בַּאֲכִילַת מַצָּה כָּל הַשָּׁנָה: **(יח) וְנִלּוֹשָׁה וְכוּ׳.** דִּבְלא נִלּוֹשָׁה פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר, שֶׁיּוֹצְאִין בְּפֵרוּרִין בַּלַּיְלָה יְדֵי חוֹבַת מַצָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּסִימָן תס״א סָעִיף ד׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ביה״ל ד״ה יוצא): **(יט) בְּיַיִן וְשֶׁמֶן וְכוּ׳.** בֵּין שֶׁנֶּאֶפֵּית אַחַר כָּךְ שֵׁנִית, (מז) בֵּין שֶׁלֹּא נֶאֶפֵּית וְרוֹצֶה לֶאֱכֹל כְּמוֹ שֶׁהִיא: **(כ) אֵינָהּ נִקְרֵאת וְכוּ׳.** דְּלֹא נִתְבַּשְּׁלָה מִמְּנָהּ שֵׁם מַצָּה עַל יְדֵי זֶה, וּמִכָּל מָקוֹם לָצֵאת בָּהּ יְדֵי מַצָּה בַּלַּיְלָה (י) אֵין כְּדַאי, לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל בְּסִימָן קס״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן נ״ט עַיֵּן שָׁם, (יא) וְגַם לָחוֹשׁ לְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דְּגַם זֶה בִּכְלַל מַצָּה עֲשִׂירָה. וְכָל זֶה בְּשֶׁלֹּא בְּשָׁלָהּ, אֲבָל אִם בְּשָׁלָהּ וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹתֵינוּ לַעֲשׂוֹת כַּדּוּרִים מִמַּצָּה שֶׁקּוֹרִין (קְנֵייְדְלֶ״ךְ), אוֹ מַצָּה (יט) מְבֻשֶּׁלֶת (כ) בִּכְלִי רִאשׁוֹן, מֻתָּר לֶאֱכָלָהּ (כא) קֹדֶם שָׁעָה עֲשִׂירִית, דָּזֶה בְּוַדַּאי לֹא מִקְרֵי מַצָּה וּכְדִמְבֹאָר בְּסִימָן תס״א **ג** (כא) **אִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל וְכוּ׳.** הַיְנוּ מַצָּה עֲשִׂירָה, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קכה): **(טו) אַחֲרוֹנִים:** (מז) מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ח), וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קס״ח סָעִיף י׳, **וְדַוְקָא שֶׁיֵּשׁ בָּהּ תֹּאַר לֶחֶם עֲדַיִן** וּכְדִמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם: **(יז)** עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק נט) דְּמִבֹּאָר שָׁם **דְּבֶאֱפוּי נָמֵי אֵין נִכּוֹן לֶאֱכֹל כִּי אִם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה:** (יח) עַיֵּן בְּחק יַעֲקֹב (סק״י) **וְהָעְתִּיקוּ הַפְּרִי מְגַדִּים** (א״א סק״ח), וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ״ז (ס״ט): **(יט) וַאֲפִלּוּ אֵינָן פְּרוּרִין רַק יֵשׁ בָּהֶם כַּזַּיִת שְׁמְבֻרְכִין עָלָיו 'הַמּוֹצִיא', מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן מַצָּה אֵינוֹ יוֹצֵא בָּהּ מִשּׁוּם דְּבָעִינַן טַעַם מַצָּה,** וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ״ז (ס״ח) וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר: **(כ) דְּאִם שׁוֹרָה הַמַּצָּה בְּקָעָרָה, אַף שֶׁהִיא רוֹתַחַ לֹא מִיקְרֵי בְּשׁוּל.** וּלְעִנְיַן טְגוּן, הַגְּרִ״ז (ס״ט) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קכט ס״ג) **מַקִּילִים כְּמוֹ בְּבִשּׁוּל, וּבִקְרִי מְגַדִּים** (שם) **מַסְתַּפֵּק בָּזֶה.** וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קס״ח **בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן נ״ו וּבְשַׁעַר הַצִּיּוּן שָׁם** (ס״ק נב): **(כא)** דְּלְאַחַר כָּךְ אָסוּר כֵּיוָן שֶׁהוּא מַחֲמֶשֶׁת מִינִים,

(משנ״ב סק״ג): **ג (כא) וְהוּא הַדִּין אִפְלּוּ אִם הִתְחִיל בְּאִסּוּר, אֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק, וְסָגִי בִּפּוֹרֵס מַפָּה וּמְקַדֵּשׁ** [הַגְּרִ״א]: **(כב)** חק יַעֲקֹב (סי״ד) עַיֵּן שָׁם: **(כג)** חק יַעֲקֹב (שם) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ט), וּמַה שֶּׁכָּתַב הַחק יַעֲקֹב דְּמִשְׁמַע לֵהּ בְּשֶׁהִתְחִיל קֹדֶם זְמַן אִסּוּר חָמֵץ, דָּזֶה בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי הַנַּ״ל מִטַּעַם שֶׁיֵּשׁ הֶפְסֵק גָּדוֹל, עַיֵּן שָׁם: **(כו) בְּאֵר הֵיטֵב** (סק״ט), **וְהָעִתִּיק סְתָמָא, וּבְאֶמֶת דִּין זֶה הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף** יוֹרֶה דֵּעָה בְּסִימָן שע״ח (ד״ה כתב המרדכי בסוף) **בְּשֵׁם הַמָּרְדְּכַי** (מו״ק הל׳ אונן סי׳ תתקלג), **וְשָׁם מְבֹאָר דְּדַוְקָא מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה אֵין מִכְּרִין כְּדֵי שֶׁיּוּכַל אַחַר כָּךְ לֶאֱכֹל מַצָּה לְתַאֲבוֹן, וְאִפְשָׁר דְּהָעִתִּיק סְתָמָא מִשּׁוּם מִנְהָגֵנוּ דְּאֵין אוֹכְלִין מַצָּה עֲשִׂירָה כְּלָל, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם הֲלֹא יָכוֹל לְהַבְרוֹתוֹ בְּבֹקֶר בְּלֶחֶם חָמֵץ בְּזְמַן הָתֵּר חָמֵץ:**

א (ג) הַגְּרִ״ז (ס״א) וּפְשׁוּט:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah